

8. 8. 2002

ID: 18035

Promlčení u nároků na náhradu živého a mrtvého inventáře

Promlčecí lhůta u nároků na náhradu živého a mrtvého inventáře podle § 20 zákona o půdě počíná běžet dnem, kdy oprávněná osoba zjistila, že povinná osoba nehodlá její nárok plnit, a to buď zcela, nebo zčásti.

Promlčecí lhůta u nároků na náhradu živého a mrtvého inventáře podle § 20 zákona o půdě počíná běžet dnem, kdy oprávněná osoba zjistila, že povinná osoba nehodlá její nárok plnit, a to buď zcela, nebo zčásti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 1898/2001, ze dne 14.5.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců A/ Ing. L. Ch. a B/ M. Ch., zastoupených advokátem, proti žalovanému Státnímu statku S., s.p., o poskytnutí náhrad za živý a mrtvý inventář, vedené u Okresního soudu v Havlíčkově Brodě pod sp. zn. 7 C 403/96, o dovolání žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13.6.2001, čj. 23 Co 201/2000-141, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13.června 2001, čj. 23 Co 201/2000-141, se zrušuje, a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Havlíčkově Brodě rozsudkem ze dne 22.12.1999, čj. 7 C 403/96-80, uložil žalovanému (jímž byl tehdy jeho právní předchůdce O., s. státní statek, s.p.), povinnost zaplatit žalobcům na náhradě za živý a mrtvý inventář, zásoby, osiva a steliva každému 1.473.483,50 Kč, a dále zaplatit soudní poplatek 117.880 Kč. Náhradu nákladů řízení nepřiznal žádnému z účastníků. Rozsudek odůvodnil tím, že žalobci jsou oprávněnými osobami, které mají právo na náhradu za živý a mrtvý inventář podle § 20 odst. 1 zákona č. [229/1991](#) Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o půdě“), a to podle výpočtu provedeného podle vládního nařízení č. [20/1992](#) Sb.; žalovaný pak je právním nástupcem osoby, která inventář převzala. Právo žalobců v dané věci promlčeno nebylo, neboť žalobcům počala běžet obecná tříletá promlčecí lhůta až od 25.5.1993, kdy byla uzavřena dohoda, z níž mimo jiné vyplývá, že účastníci se nedohodli ohledně náhrady za živý inventář a zásoby a proto oprávnění nechají tuto otázku na rozhodnutí soudu.

Krajský soud v Hradci Králové k odvolání žalovaného rozsudkem ze dne 13.6.2001, čj. 23 Co 201/2000-141, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu proti žalovanému zamítl, uložil žalobcům povinnost nahradit žalovanému náklady řízení před okresním soudem každému po 44.450 Kč a náklady odvolacího řízení, každému po 58.940 Kč. Odvolací soud nesdílel názor soudu prvního stupně na řešení otázky promlčení uplatněného nároku, zejména počátku běhu promlčecí lhůty. Vyšel z toho, že jestliže žalobci vyzvali žalovaného k poskytnutí náhrad, a písemná výzva byla

žalovanému doručena dne 27.5.1992, měl žalovaný náhrady poskytnout do 60 dnů, to znamená do 26.7.1992, tedy do doby, stanovené právním předpisem, neboť k dohodě o jiné lhůtě mezi účastníky nedošlo; žalobci pak mohli právo na plnění uplatnit poprvé dne 27.7.1992 a tímto dnem jim počala běžet tříletá promlčecí lhůta, která skončila dne 27.7.1995. Odvolací soud uzavřel, že pokud žalobci o svá práva nepečovali a s podáním žaloby otáleli až do 23.5.1996, a za situace, kdy žalovaný vznesl námitku promlčení, své právo oslabili tak, že jim je nelze přiznat.

Rozsudek odvolacího soudu nabyl právní moci dne 23.8.2001. Žalobci proti němu podali dovolání, jehož přípustnost opřeli o ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) OSŘ, a jehož důvod založili na ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ. Dovolatelé považují v dané věci za správné skutkové a právní závěry soudu prvního stupně, a to i ve vztahu ke skutečnosti, která zakládá běh promlčecí lhůty. Podle nich odvolací soud pominul obsah zápisu o jednání ze dne 22.9.1992, v němž se účastníci výslovně dohodli, že k dohodě o vypořádání náhrad za živý a mrtvý inventář dojde nejdříve do 14 dnů po rozhodnutí pozemkového úřadu o vlastnictví k nemovitostem, přitom nejzašší termín nebyl stanoven. Tato formulace zcela nepochybně znamená posunutí zákonné lhůty k vypořádání na pozdější dobu a váže uzavření dohody o rozsahu a výši náhrad jako základní podmínky jejich vydání na právní moc rozhodnutí pozemkového úřadu o schválení dohody o vydání nemovitosti nebo rozhodnutí o vlastnictví podle § 9 zákona o půdě. Přitom teprve dne 24.5.1993 bylo postaveno najisto, že mezi účastníky nedojde k úplné dohodě ohledně živého inventáře a zásob, a žalobcům vzniklo právo uplatnit nárok u soudu. Pokud se v dané věci účastníci dohodli, že nároky oprávněných osob na náhrady za živý a mrtvý inventář budou vypořádány až v návaznosti na navrácení vlastnického práva k nemovitostem, je třeba takové ujednání považovat za dohodu ve smyslu § 20 odst. 2 zákona o půdě, nahrazující zákonnou lhůtu pro poskytnutí náhrad. Soud prvního stupně proto správně považoval za skutečnost, zakládající běh promlčecí lhůty, až dohodu ze dne 24.5.1993. Žalobci dále vytýkají odvolacímu soudu, že nevzal v úvahu znění ustanovení § 20 odst. 5 zákona o půdě, neboť v jejich případě důvodnost a výše nároku závisely na rozhodnutí pozemkového úřadu o schválení dohody o vydání věci nebo o vlastnictví k nemovitostem; lhůta k uplatnění nároku končila po uplynutí 6 měsíců od právní moci rozhodnutí pozemkového úřadu a před tímto datem nemohl být započat běh promlčecí lhůty. Dovolatelé poukázali také na to, že zákon o půdě stanoví závazné lhůty i pro osoby povinné, a připouští výjimku z těchto lhůt za předpokladu dohody oprávněné a povinné osoby. Pokud tedy žalovaný jako povinná osoba vydávající náhrady neposkytl žalobcům plnění ve lhůtě stanovené zákonem, jednal protiprávně, a nemůže se proto ve vztahu k tomuto prodlení domáhat ochrany soudu; jeho námitku promlčení je pak třeba hodnotit jako odporující dobrým mravům ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 občanského zákoníku. Podle přesvědčení žalobců platila až do 30.6.1993 pro povinnou osobu povinnost poskytnout náhradu živého a mrtvého inventáře ve lhůtě jednoho roku od doručení výzvy, a ta v jejich případě nemohla skončit před 27.5.1993. Pokud žalobci žalobu podali dne 23.5.1996, učinili tak včas, a k promlčení jejich nároku nedošlo. Navrhli zrušení napadeného rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný podal k dovolání vyjádření, v němž se ztotožnil se závěry odvolacího soudu a vyslovil názor, že z obsahu dohody o náhradách ze dne 24.5.1993 nevyplývá, že by se účastníci o termínu či jiné formě plnění dohodli jinak. Takovou skutečnost nelze podle něj dovodit ani ze zápisu ze dne 22.9.1992, neboť právo na náhradu movitého majetku nikterak nezáviselo na pravomocném rozhodnutí pozemkového úřadu. Navrhl zamítnutí dovolání.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona,

nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1.1. 2001 (dále jen „OSŘ“).

Dovolání bylo podáno včas, splňuje náležitosti stanovené v § 241 odst. 2 OSŘ, je přípustné podle ustanovení 238 odst. 1 písm. a) OSŘ, a opírá se o přípustný dovolací důvod podřaditelný pod ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ. Vady řízení ve smyslu § 237 odst. 1 OSŘ nebyly namítány, ani dovolacím soudem zjištěny. Dovolací soud proto přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu z hlediska dovolacích důvodů uplatněných žalobcem (§ 242 odst. odst. 3 věta první OSŘ); přitom dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže soud na zjištěný skutkový stav aplikoval právní předpis, který dané vztahy neupravuje, nebo správně použitý předpis nesprávně vyložil.

V dané věci odvolací soud použil na daný případ správně ustanovení § 20 zákona o půdě, avšak nesprávně je vyložil vzhledem k ustanovení § 100 odst.1 ObčZ.

V první řadě je třeba dovolatelům dát zapravdu v tom, že pokud výzvu k poskytnutí náhrady za živý a mrtvý inventář učinili ve vztahu k osobě povinné podle ustanovení § 20 odst. 2 zákona o půdě ve znění platném do 1.7.1993, který stanovil povinné osobě lhůtu k plnění 1 rok, nelze na daný případ aplikovat lhůtu k plnění 60 dnů, stanovenou až zákonem č. [183/1993 Sb.](#), jenž toto ustanovení změnil. Na takto založený právní vztah účastníků se nemohla nová právní úprava, účinná až po uplynutí lhůty k plnění, stanovené zákonem o půdě ve znění platném v době učinění výzvy, vztahovat. Tříletá promlčecí lhůta by proto v tomto případě započala nejdříve uplynutím 1 roku od výzvy, podané 27.5.1992, tedy 27.5.1996.

Dovolací soud navíc v řadě svých rozsudků, v nichž řešil počátek promlčecí lhůty u nároků na náhradu živého a mrtvého inventáře podle § 20 zákona o půdě, dospěl k závěru, že promlčecí lhůta u takto uplatněného nároku počíná běžet dnem, kdy oprávněná osoba zjistila, že povinná osoba nehodlá její nárok plnit, a to buď zcela, nebo zčásti. Tak tomu je např. i v případě, že účastníci dohodnou postupné plnění časově blíže neupřesněné, tím spíše pak v případě, kdy takový závěr vyplývá z jejich písemné dohody. Pokud pak se účastníci dohodli o posunutí běhu promlčecí lhůty, např. tím, že plněno bude později než ve lhůtě stanovené zákonem, jde o jinou dohodu, kterou má na mysli ustanovení § 20 odst. 2 zákona o půdě při stanovení lhůty k plnění. Takovéto ujednání by bylo dovršeno v případě, že soud dojde k závěru, že došlo k shodnému projevu účastníků, na nějž odkazují dovolatelé, tj. při jednání dne 22.9.1992, podle něhož mělo být plněno „nejdříve do 14 dnů po rozhodnutí pozemkového úřadu o vydání vlastnictví k nemovitostem“. Listinu, na niž dovolatelé odkazují, dovolací soud nehodnotil, a z tohoto hlediska se věcí nezabýval, takže jeho rozhodnutí je v tomto směru nepřezkoumatelné.

Dovolací soud proto dospěl k závěru, že ze shora uvedených důvodů rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce není správné, a podle § 243b odst. 1 věta za středníkem a odst. 2 OSŘ je zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Další články:

- [Právo na odměnu při opětném prodeji originálu uměleckého díla](#)
- [Styk nezletilého s prarodiči \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zástavní právo a směnka, insolvence](#)
- [Incidenční spory, propadnutí věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení, poučovací povinnost soudu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Úpadek a směnka](#)
- [Insolvenční řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvence \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Nemajetková újma \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Soudní poplatek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)